

Rapportage landelijke belangenbehartiging

Tweede kwartaal 2017

Voor u ligt de rapportage landelijke belangenbehartiging van KBO-PCOB over het tweede kwartaal van 2017. Hoewel de formatiegesprekken al lange tijd gaande zijn en veel onderwerpen door de Tweede Kamer ‘controversieel’ zijn verklaard, zat KBO-PCOB niet stil. We voerde vele Haagse gesprekken, o.a. met nieuwe Kamerleden, en waren op al onze speerpunten actief. In deze rapportage leest u er weer alles over.

Algemeen

Manifest Seniorvriendelijke Gemeenten

Op 15 juni reikte Manon Vanderkaa, directeur van KBO-PCOB, het manifest Seniorvriendelijke Gemeenten uit aan Jan van Zanen, voorzitter van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en burgemeester van Utrecht. Daarmee traptten we onze landelijke campagne rondom de gemeenteraadsverkiezingen af. Belangrijker dan ooit, want gemeenten hebben er steeds meer taken bij gekregen, onder meer op het gebied van zorg, participatie en de fysieke leefomgeving. Van Zanen erkende dit volmondig en adviseerde senioren om zich te laten horen en in hun lokale gemeenteraad actief te zijn. De VNG zal het manifest gaan verspreiden onder haar leden.

Koopkracht

Inkomensondersteuning door gemeenten

Op 1 april vroeg KBO-PCOB aandacht voor de grote verschillen in inkomensondersteuning door gemeenten. Voor de tweede keer bekeken we door middel van een steekproef onder veertig gemeenten hoe zij hun inwoners met een chronische ziekte of handicap en hoge zorgkosten financieel ondersteunen. Sinds de invoering van de huidige Wmo zijn de gemeenten daar namelijk verantwoordelijk voor. Opnieuw bleek dat de verschillen tussen de gemeenten fors zijn en kunnen oplopen tot 900 euro per jaar. Ook is informatie over financiële ondersteuning vaak slecht toegankelijk, waardoor mensen mogelijk ondersteuning mislopen. KBO-PCOB wil dat gemeenten voortaan aan een zeker basisniveau moeten voldoen: mensen met een chronische ziekte of beperking, hoge zorgkosten en een inkomen tot 130% van het sociaal minimum zouden gecompenseerd moeten worden. De Telegraaf publiceerde over onze steekproef, en vanzelfsprekend blijven we ook de komende maanden aandacht vragen voor deze kwestie.

AOW-leeftijd

Op 24 april vroeg KBO-PCOB aan de toenmalige informateur Edith Schippers en de toenmalige onderhandelingspartners VVD, CDA, D66 en GroenLinks aandacht voor een grote groep oudere werkzoekenden die steeds verder klem komt te zitten, onder meer door de versnelde verhoging van de AOW-leeftijd. Samen met andere seniorenorganisaties en verenigingen van gepensioneerden vroegen we de onderhandelaars gedurende de komende vier jaar de verhoging van vier maanden per jaar te halveren. Ook bepleitten we een nieuw tijdspad te maken waarin het evenwicht tussen het aantal gewerkte jaren en de AOW-jaren hersteld wordt. In hoeverre de partijen ons advies overnemen – inmiddels mogelijk samen met de ChristenUnie – zal in de komende periode verder duidelijk moeten worden. Ondertussen houdt KBO-PCOB vanzelfsprekend de druk op de Haagse ketel.

Kostendelersnorm AOW en AIO

Dit voorjaar besloot het huidige demissionaire kabinet de kostendelersnorm, ook wel mantelzorgboete genoemd, niet in te voeren voor de AOW. Daar is KBO-PCOB – na onze langdurige lobby op dit terrein - erg blij mee. Eén kwestie is ons echter nog altijd een door in het oog: de kostendelersnorm geldt wél voor ouderen met een onvolledige AOW. Zij hebben al twee jaar te maken met deze maatregel. KBO-PCOB heeft daarom, samen met onder meer het Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten, aan de kabinetsonderhandelaars gevraagd ook de mantelzorgboete voor AIO-gerechtigden terug te draaien. Onze oproep deelden we ook met de Tweede Kamer. Dat leidde onder meer tot een motie van Carla Dik-Faber (ChristenUnie) en een amendement van Jasper van Dijk (SP). We hopen van harte dat de Tweede Kamer hen steunt. We houden u op de hoogte.

Pensioenen

Op 15 juni, na het meireces, debatteerde de Tweede Kamer met staatssecretaris Klijnsma over pensioenen. Hoewel het door het uitblijven van het langverwachte SER-advies over een nieuw pensioenstelsel behoorlijk rustig is op dit terrein, stuurde KBO-PCOB samen met andere seniorenorganisaties en verenigingen van gepensioneerden toch een brief naar de leden van de Tweede Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In die brief stelden we een aantal punten aan de orde, waaronder de rentepolitiek van de Europese Centrale Bank (ECB) en een notitie van het Centraal Planbureau (CPB) over de rekenrente. Tijdens het debat was er volop aandacht voor deze punten van onder meer CDA en 50PLUS. Verdere maatregelen op dit terrein vinden naar verwachting echter pas plaats na het aantreden van een nieuw kabinet. In de tussentijd zet KBO-PCOB haar lobby voor een eerlijk en duurzaam pensioenstelsel voort.

Oudere werkzoekenden

KBO-PCOB heeft in de afgelopen maanden meermaals aandacht gevraagd voor de positie van oudere werkzoekenden en boekt daarbij ook lobbysucces. Dat is hard nodig, want ondanks een aantrekkende economie daalt het aantal oudere werklozen maar mondjesmaat. In 2015 riep KBO-PCOB al op de leeftijdsgrens voor de zogeheten no-riskpolis te verlagen. Deze zorgt ervoor dat werkgevers loonkosten niet door hoeven te betalen als een oudere werknemer langdurig ziek is, iets waar veel werkgevers voor vrezen en waardoor zij oudere werknemers vaak niet in dienst durven te nemen. Het kabinet gaat hier per 2018 werk van maken en brengt de leeftijdsgrens van 63 naar 55 jaar. Een lobbysucces waar we blij mee zijn, al zien we graag dat de leeftijdsgrens nog wat verder omlaag gaat omdat de eerste leeftijdsgerelateerde werkloosheid zich al vanaf 50 jaar voortdoet. Die lobby – en in algemene zin onze lobby op het gebied van arbeidsmarkt – zetten we dit najaar verder voort.

Zorg, wonen en welzijn

Verpleeghuiszorg en eerstelijnszorg

In de afgelopen tijd is er veel aandacht geweest voor verpleeghuiszorg. Niet meer dan terecht, want daar valt nog een wereld te winnen. KBO-PCOB is dan ook blij dat, na jaren stevige lobby, de verpleeghuizen er in de komende jaren geld bij krijgen. Daarnaast vinden we het van groot belang dat er meer aandacht komt voor de eerstelijnszorg, zoals de huisartsenzorg. Een sterke eerste lijn stelt ouderen in staat om zo zelfstandig mogelijk thuis te blijven functioneren en niet onnodig in het ziekenhuis opgenomen te worden, zoals nu nog vaak het geval is.

KBO-PCOB wil dat bestaande organisatorische en verzekeringstechnische belemmeringen weggenomen worden, zodat de samenwerking met tweede lijn en multidisciplinair overleg met zorgverleners in de langdurige zorg, welzijn, informele zorg en wonen beter mogelijk wordt. De eerstelijnszorgverleners dienen bovendien meer aandacht te hebben voor persoonsgerichte preventie zoals valpreventie. Ook willen we een uitbreiding van het aantal ouderen dat voor een medicatiebeoordeling in aanmerking komt en dat deze buiten het eigen risico wordt gehouden.

Regelmatig riepen wij op om de impasse rondom de inkoop van wijkverpleging tussen zorgverzekeraars en zorgaanbieders op te lossen. Er is sprake van een onderbenutting van gelden. Er blijft 300 miljoen op de plank liggen, terwijl ouderen geconfronteerd worden met cliëntenstops en beperkte keuzevrijheid.

Veel van deze punten zijn in de afgelopen maanden ook in de Tweede Kamer aan de orde gekomen. Door middel van een sterke lobby, die we ook in de zomermaanden voortzetten, hopen we zoveel mogelijk van deze punten in het regeerakkoord terug te zien.

Vrije keuze dieetpreparaten

Dit voorjaar werd bekend dat zorgverzekeraars de keuze in dieetpreparaten (zoals het drankje Nutridrink) uit kostenoverwegingen willen beperken. KBO-PCOB, diverse patiëntenorganisaties en de vereniging van diëtisten vinden dat een slecht idee en willen een breed aanbod aan dieetpreparaten. We stuurden daarom een brief naar de Nederlandse Zorgautoriteit waarin we de overheid vragen de vrije keuze te behouden. Uit onderzoek blijkt namelijk dat een grote variatie in aanbod – veel merken en veel verschillende smaken – essentieel is voor de therapietrouw, en daarmee voor het slagen van de dieetbehandeling en onder meer het voorkomen van ondervoeding.

Tijdens het debat in de Tweede Kamer over het pakketadvies werd duidelijk dat de Zorgautoriteit geen inkoopnorm mag vaststellen omdat zorgverzekeraars het buiten het eigen risico houden. Zorgverzekeraars hebben sturingsmogelijkheden door bepaalde dieetpreparaten buiten het eigen risico te houden. Mona Keijzer (CDA) stelde hierover kritische vragen. De minister gaat nu in overleg met zorgverzekeraar VGZ.

Vitamine D

Half mei werd bekend dat het voorstel om vergoedingen voor vitamines, mineralen en paracetamol 1000 microgram bij chronisch gebruik niet meer te vergoeden vanuit de basisverzekering is geschrapt. KBO-PCOB is blij met dit besluit. KBO-PCOB, KNMP en Ephor, het Expertisecentrum Pharmacie bij Ouderen, tekenden eerder bezwaar aan tegen het niet meer vergoeden van vitamine D3, omdat het kan leiden tot financiële benadeling van oudere patiënten die veel medicijnen gebruiken en tevens de therapietrouw in het geding kan brengen. We zijn blij dat die lobby nu succes heeft gehad.

Mantelzorg en cliëntondersteuning

In de Tweede Kamer werden op dinsdag 13 juni vier moties aangenomen over mantelzorg en cliëntondersteuning. Dat is goed nieuws voor veel senioren. Zo moeten gemeenten harder

gaan werken aan het realiseren van onafhankelijke cliëntenondersteuning bij het keukentafelgesprek. KBO-PCOB heeft via het overleg 'Volwaardig meedoen' van het ministerie van VWS het gebrekkig functioneren van cliëntondersteuning voor ouderen kunnen agenderen. Veel ouderen kennen deze vorm van hulp niet doordat veel gemeenten hier onvoldoende werk van maken.

Ook komt er een bewustwordingscampagne over ondersteuning en respijtzorg voor mantelzorgers, om zo meer mensen te informeren over de ondersteuningsmogelijkheden waar zij recht op hebben. Ook was er in de Tweede Kamer een grote meerderheid te vinden voor een motie waarin de regering wordt opgeroepen in gesprek te gaan met gemeenten om informatievoorziening over de aansprakelijkheidsverzekering voor mantelzorgers en vrijwilligers te verbeteren. Tot slot moet de regering van de Kamer kijken naar een subsidieregeling voor de verlichting van mantelzorgers wiens naaste bijvoorbeeld te maken heeft met dementie. Meer daarover horen we naar verwachting later dit jaar.

Gedwongen zorg

Op dit moment doet de Eerste Kamer vooronderzoek naar de wet Gedwongen zorg. De nieuwe wet wil gedwongen behandeling van mensen met psychische problemen minder ingrijpend maken. Een belangrijk verschil is dat verplichte zorg straks ook buiten een instelling opgelegd kan worden. KBO-PCOB heeft een aantal vragen bij de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel, met name over de gevolgen voor persoonsgerichte zorg aan ouderen met psychogeriatrische problematiek. Deze hebben we gedeeld met de Eerste Kamer. Wij hopen dat de Eerste Kamer onze vragen en overwegingen bij het voorbereidend onderzoek naar de nieuwe wet betreft. Wordt vervolgd.

Basispakket en mondzorg

Op 28 juni debatteerde de Tweede Kamer over het basispakket. In dat debat staat centraal welke zorg volgend jaar wel of niet vergoed wordt. KBO-PCOB maakt zich in een brief aan de Tweede Kamer sterk voor terugkeer van de mondzorg in het basispakket.

KBO-PCOB, de Organisatie van Nederlandse Tandprotheticen (ONT) en ACTA (Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam) vroegen in een gezamenlijke brief aandacht voor de zorgwekkende situatie van de mondgezondheid van thuiswonende ouderen.

Mondgezondheid is een belangrijke factor voor de kwaliteit van leven en sterk verbonden met algemene gezondheid. De ziektelast van een ongezonde mond voor ouderen is aanzienlijk. Het leidt tot pijn, problemen met spreken, kauwen en slikken en een laag zelfbeeld. Zelfs sociale problemen en vereenzaming liggen hierbij op de loer. Ouderen met een slechte mondgezondheid lopen bovendien een wezenlijk risico op ondervoeding, een beroerte en een slechte instelling bij diabetes. Daarom pleiten wij ervoor dat deze zorg in de basisverzekering wordt opgenomen. Of dit ook echt gaat gebeuren is gezien de demissionaire status van het kabinet nog niet duidelijk.

Zingeving

Brede maatschappelijke dialoog Voltooid leven

Op 4 april stuurde KBO-PCOB een brief naar de Tweede Kamer waarin we de Kamer oproepen een brede maatschappelijke dialoog te starten over voltooid leven. Dit is namelijk van groot belang uit het oogpunt van zorgvuldigheid; het vraagstuk vraagt om ruimte en tijd in plaats van haast. Vanuit de samenleving – wetenschap en praktijk – klonk al herhaaldelijk kritiek op de huidige plannen voor speciale wetgeving voor levensbeëindiging bij voltooid leven. Onder meer de beroepsvereniging Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland (V&VN) en artsenfederatie KNMG spraken hun twijfels uit.

KBO-PCOB heeft actief de samenwerking gezocht met V&VN om met elkaar in gesprek te gaan over dit onderwerp. Hoe komen verpleegkundigen en verzorgenden het tegen, hoe

kijken ouderen hier zelf tegenaan en hoe zou onze samenleving hiermee om kunnen gaan? Op 29 juni vond hierover een dialoog plaats tussen ouderen en verpleegkundigen, om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Een verslag van deze bijeenkomst is naar de bij deze kwestie betrokken Kamerleden gestuurd.

Euthanasie

De vaste Kamercommissie voor VWS besloot op 21 juni 2017 tot het organiseren van een rondetafelgesprek over euthanasie. Op basis van de signalen die KBO-PCOB met betrekking tot dit thema van haar achterban ontvangt, heeft KBO-PCOB laten weten graag te willen deelnemen aan het gesprek. We vinden het van belang dat een breder perspectief van zingeving en zingevende zorg een plaats heeft in de discussie over euthanasie. Hierover is een brief gestuurd aan SGP en GroenLinks, de initiatiefnemers van het rondetafelgesprek.

Veiligheid

Financiële misbruik van ouderen

De afgelopen maanden heeft KBO-PCOB overleg gevoerd met het ministerie van VWS over het beter toerusten van vrijwilligers in het herkennen en melden van financieel misbruik van ouderen. Deze vorm van ouderenmishandeling komt helaas nog te vaak voor. Om te zorgen dat senioren minder kans lopen slachtoffer te worden is een groter bewustzijn van de risico's bij senioren en de mensen om hen heen noodzakelijk. Het is belangrijk dat mensen die regelmatig bij senioren thuishouden de risico's en signalen van financieel misbruik vroegtijdig herkennen. KBO-PCOB heeft een groot netwerk van o.a. belastinginvullers en ouderenadviseurs die zich inzetten voor andere senioren. Deze geschoolde senioren komen bij mensen thuis, achter de voordeur om verschillende taken uit te voeren of eenvoudigweg om er te zijn voor iemand en te luisteren. Door deze nabijheid krijgen zij soms verhalen te horen of inzicht in risico's of vreemde financiële situaties. Daarom is het belangrijk dat deze vrijwilligers signalen van financieel misbruik herkennen en vervolgens weten hoe ze daarmee om moeten gaan.

Op 15 juni, de Internationale Dag tegen Ouderenmishandeling, konden we melden dat we dit najaar in samenwerking met het ministerie van VWS voorlichtingsbijeenkomsten zullen organiseren om vrijwilligers te informeren en te scholen.

Brandveiligheid

KBO-PCOB zet zich actief in als lid van de werkgroep NEN 2555. De werkgroep zet de eerste schreden naar herziening van NEN 2555 'Rookmelders voor de woonfuncties'. De eerste bijeenkomsten die deze maanden hebben plaatsgevonden zijn gericht op het vaststellen van de kaders van de herziening van de norm. Eén ervan is om, specifiek rekening houdend met de achteruitgang van het gehoor bij senioren die geacht worden langer zelfstandig te blijven wonen, voor deze doelgroep gebruik te gaan maken van rookmelders met een hogere geluidssterkte en een lagere frequentie van het alarmeringssignaal.

Valpreventieweek 2017

De invulling van de Valpreventieweek 2 t/m 8 oktober is besproken met VeiligheidNL. KBO-PCOB zet ook met alle voorlichtingsactiviteiten in het project Veiligheid in op het voorkomen van een val. In Nederland moet iedere 5 minuten een 65+er als gevolg van een val behandeld worden op een Spoedeisende Hulpafdeling van een ziekenhuis. Niet altijd weten senioren een val te voorkomen, maar weten ze ook niet wat te doen na een val. De Valpreventieweek zal daarom dit jaar insteken op wat te doen nadat men gevallen is.

Digitalisering

Sociale media

Senioren maken actiever gebruik van sociale media. Dat blijkt uit nieuw onderzoek van het CBS. In de afgelopen twee jaar zijn 65-plussers veel meer gebruik gaan maken van sociale netwerken, hun aandeel steeg van 26 procent naar 39 procent. KBO-PCOB herkent die trend en speelt daar ook op in. KBO-PCOB heeft in de afgelopen jaren meer dan honderd tabletcoaches opgeleid met als doel om senioren digivaardig te maken. Zij leren senioren de weg kennen op het wereldwijde web. Dat doen we omdat de maatschappij steeds digitaler ingericht wordt en er, ondanks het stijgende aantal senioren dat van sociale media gebruikt maakt, ook nog altijd velen zijn voor wie online zijn minder vanzelfsprekend is. Daarom pleit KBO-PCOB er al jaren voor om ook de traditionele communicatievormen in ere te houden. Het is van groot belang dat zaken zoals acceptgiro's en de blauwe envelop in stand gehouden worden, zodat ook de groep mensen die niet mee willen of kunnen doen toch bediend worden door de overheid.

Betalingsverkeer

Het beschikbaar houden van contant geld is belangrijk voor senioren. Veel senioren betalen bij voorkeur cash. De beschikbaarheid staat onder druk doordat veel banken filialen sluiten en geldautomaten weghalen, onder andere door toename van het aantal plofkraken. KBO-PCOB wijst in het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB) op het belang voor senioren van de geldautomaten. Dit heeft geleid tot een klankbordgroep die het transitieproces gaat begeleiden van de samenvoeging van geldautomatennetwerken van de drie grootbanken.